

משכן אבנה

עומקה של התשובה - עמ' ו'-ז'

שאלות ותשובות

בענין משיח

שאלה: האם משיח בן דן הוא כח בתוך משיח בן דוד או אדם נפרד ממשיח בן דוד?

תשובה: יהודה - רישא / דן - סיפא

איחודם יחוד רישא וסיפא

אלו הם ב' כוחות אולם לא נפרדים אלא מאוחדים.

יחוד רישא וסיפא!

שאלה: א. האם משיח חי היום? ב. אם כן, מי הוא?

תשובה: א. בכל דור יש מי שראוי להיות משיח אם יזכה הדור. ב. איני יודע!

שאלה: כשמאמינים בה' שהוא עושה הכל ושהוא מביא את הגאולה, האם זה מצריך אותנו להאמין שיש מישהו שהוא משיח עכשיו על אף שהוא לא ידוע, וכדי שע"י אמונה זו יכולים ליתן לו כח ללחום את המלחמה הרוחנית של מלחמת גוג ומגוג?

תשובה: אינו חלק מעיקרי האמונה, אולם הדבר אמת כמ"ש רבותינו, שבכל דור יש מי שראוי להיות משיח, אם כי עדיין לא קיבל את נשמת משיח. וע"י אמונתנו בו מוסיפים בו כח והארה.

שאלה: ואם הנ"ל נכון, כיצד עושים זאת בלי שאלה של עבודה זרה ולהאמין שיש רק הקב"ה בעולם ושהקב"ה הוא הכל?

תשובה: המשיח "שליח" של השי"ת, ואין לו שום כח מצד עצמו כלל וכלל.

שאלה: האם כל הנשמות שלנו נכללים בנשמת משיח?

תשובה: כן.

שאלה: כיון שהמשיח אינו נגלה, כיצד אנו יכולים לעזור לו?

תשובה: תפלה ואמונה, וצפייה, ותשובה.

שאלה: האם יש להתפלל שהקב"ה יגלה את המשיח, או שיש לנו להאמין שיש מישהו שהוא משיח על אף שהוא אינו ידוע לנו וצריך להאמין שהמשיח סובל בעדנו?

תשובה: יש להתפלל, ונכון הדבר שהוא סובל בעדינו.

שאלה: האם זה נכון שמשיח עומד להיכנס לכלא בפעם השלישית? **תשובה:** כדאי לעסוק בעבודת ה' פנימית נקייה, ולהסיח דעת מכל הבלבולים. לעסוק בעבודה שורשית נקייה, לברר מה חלקכם הפרטי, ועליו להתמקד. וכן לזכות את הרבים.

תורת הרמז

פרשת כי תבוא

כי תבוא אל הארץ וכו' ואמרת אשימה עלי מלך. (יז, יד) ענין שדוקא כשבאים לארץ ירצו זאת, כי ארץ בחינת מלכות, ולכך דיקא שם רוצים מלך.

'ושמת בטנא.' (כ, ב) ובתרגום בסלא. גימ' צא. מלך. בחינת כלי. והבן.

'ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם.' (כ, ג) וברש"י, 'אין לך אלא כהן שבימיך'. הענין. בכורים מפרי האדמה היא בחינת מלכות. ושורש הזמן במלכות. ולכך דוקא בכורים נאמר 'אין לך אלא כהן שבימיך' ימך, בחי' הזמן.

'ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבח חלב ודבש.' (כ, ט) וצ"ב הרי מחלב ודבש אין בכורים, ומה מזכירו כאן. הענין. חלב ודבש אינם באים מהארץ מבחינת יסוד עפר, אלא מן החי, בחינת בינה. וזו מדרגה עליונה של א"י. ולפ"ז דבש הכונה לדבש דבורים, ולא דבש תמרים.

'הגדתי היום וכו' כי באתי אל הארץ.' (כ, י) ענין לשון הגדה. דבאתי אל הארץ היא בחי' מלכות. ושורש של הגדה, גד. גימ' ז'. בחינת מלכות.

תנן בכורים פ"ג מ"ח; 'עשירים מביאין בכורים בקלות של זהב ושל כסף, עניים בסלי נצרים של ערבה קלופה. הסלים והבכורים נותנים לכהנים'. טעם הדבר שרק עניים נותנים הסל דבכורים. להעלות המלכות כנ"ל. ולכך עני, שהסל עני, שזו בחינת מלכות דלית לה מגרמה כלום, נותן גם הסל.

והטעם שהוא דוקא של ערבה. ידוע דהד' מינים כנגד ד' אותיות השם. וערבה כנגד ה' בתראה, בחי' מלכות, והבן. ולכך נאמר 'וענית ואמרת', לשון עני כנ"ל. ולכך נאמר 'והלכת אל המקום', דיקא. 'אשר יבחר'. עיקר בחירה במלכות, ששם יש אחיזת טו"ר. 'לשכן שמו', לשכן, לשון שכינה, מלכות. שמו, מלכות. 'אשר נשבע', שבועה במלכות. כנודע. 'ולקח הכהן הטנא מידך'. ידך דיקא, יד בחי' מלכות. 'והניחו לפני מזבח', מזבח בחי' מלכות. 'ועתה הנה הבאתי וכו'', ועתה דיקא, זמן, מלכות. 'והנחת לפני וכו'', מנוחה דייקא, במלכות.

'וענית ואמרת.' (כ, ה) לשון הרמת קול. אמר לשון רמ, גבוה. וכן לקמן 'האמרת והאמירך', וברש"י, לשון הפרשה והבדלה, היינו לשון רוממות.

'ושמחת בכל הטוב.' (כ, יא) וברש"י, 'אין קורא אלא בזמן שמחה, מעצרת ועד החג'. הנה שמחה אותיות חמש. רמז שיש ה' חודשים

שיש בהם שמחה. סיון תמוז אב אלול תשרי.

'הקונה שני אילנות מביא ואינו קורא. דאינו יכול לומר האדמה אשר נתנה לי, רק בשלש'. הענין. אדמה בחי' מלכות, שני קוים אינם מתחברים, רק ג'. בחינת מלכות, חבור.

'כי תכלה לעשר'. (כז, יב) וידי שורש וד', גימ' י', בחי' מלכות. 'ונתתה ללוי'. הזכיר לוי, בחי' דין. מעשר עני בחינת מלכות, דלית לה מגרמה כלום. ואומר 'בערתי מן הבית', בחי' מלכות דיקא. 'ולא שכחתי', שכחה בנוק' כנודע. 'לא אכלתי באני', שורש אנ, ע"ה גימ' ב"ן במלכות. 'השקיפה ממעון קדשך'. ובגמ' חגיגה מעון מלאכים אומרים שירה בלילה וחשים ביום בחינת לילה דין וזו בחינת מעון והבן. 'השקיפה ממעון קדשך' וברש"י, 'שאמרת אם בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם'. הענין. 'אם בחוקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה', עמל - עלם. כיון שיש העלם. נצרך עמל. וזה כנ"ל בחינת דין, לילה. והבן. **'ולקחת מראשית'**. (כז, ב) וברש"י, 'ז' מינין בלבד'. הענין. ז' מינין כנגד ז' ימי הבנין. שהם השורש לכל. וביכורים בחינת בכור, ראשית, לוקחים רק מן השורש, שהוא ראשית.

ענין שמזכירים גלות מצרים בהבאת בכורים. כי מצרים שורש כל הגלויות כנודע. וכשמזכיר שבח הארץ, מזכיר ההפוך, שורש הגלות. ועוד י"ל דבמצרים נעשו בני' בחינת בכור. כמ"ש 'כי לי כל בכור ביום הכותי וכו''. ולכך בהבאת הביכורים שהיא בחינת בכור, מזכיר שורש הבכורה. ולכך דייקא יעקב ירד למצרים שהוא בחי' בכור. וכן הענין שמזכירים את לבן שאמר 'לא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה וכו'', שבייר ענין הראשית.

'ברוך אתה בבאך'. (כז, א) וברש"י, 'שתהא יציאתך מן העולם בלא חטא כביאתך'. ולפ"ז צ"ב, מהו ארור אתה בכואך וכו'. רק הענין שיש שהאדם חוזר בגלגול לתיקון חטא. ואז כבר בביאתו לעולם, הוא ארור בחטא, רח"ל.

'וירשת וישבתה בה'. (כז, א) וברש"י, 'מגיד שלא נתחייבו בבכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה, והם י"ד שנה'. הענין. דוד גימ' י"ד, והיא בחינת מלכות, ארץ, כנודע. ולכך רק אחרי י"ד שנה, הגיעו למדרגת מלכות.

'ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה'. (כז, טו) פסל לשון פסולת, בחינת רע, שעושה הרע בעצם לאלקות. ומסכה לשון מסך, שמסתיר הקדושה.

'ארור שכב עם אשת אביו כי גלה כנף אביו'. (כז, טז) ענין שנקראת כנף אביו. כנף סוד סוף וקצה. וזו בחינת נוק' בקצה הדוכרא. כנף גימ' קן, בחינת בית. כנף הוא גם אבר שבו עף העוף. הענין, נוק' היא זו שעולה עד למעלה, בחינת כתר מלכות. ויש לה בחינת כנף לעוף.

'והיה אם שמוע וכו''. (כח, א) 'לשמר'. בחינת סוד מרע. 'לעשות', בחינת עשה טוב. 'ונתנך וכו' עליון על כל גויי הארץ'. הענין. הגוים הם רק בבחינת סוד מרע, ולכך אם אתה עושה טוב, הרי אתה עליון עליהם.

להביא בכורים נצרך שיהיה לו קרקע. והענין. כי יש בחינת יחוד דו"ג, האדם עם הקרקע. ולכך מביא הפירות בטנא דוקא, בחינת טנא, כלי. כנגד הקרקע. והפירות ביסוד הצומח, כנגד

דוכ', ז"א. וכן יש יחוד מעשה ההבאה ומעשה הקריאה. **אי'** בכתובות ק"ה. 'כל המביא דורון לת"ח כאילו הקריב ביכורים'. הענין. בכורים בחינת ראשית, ספירת חכמה. וכן ת"ח בחינת חכמה.

'כי תבא'. (כז, א) בא בחינת אור חוזר, כמ"ש הבעש"ט. ולכך כתיב 'ארמי אובד אבי'. ארמי ר"ת אש רוח מים, להעלות ג' יסודות אלו לשורשם. ולכך הזכירו את לבן, בחינת היפך לובן העליון. ובבכורים מעלים הכל ללובן העליון דקדושה. ויש תיקון גם לבחינת לבן דסט"א.

'ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם'. (כז, א) ימים בחינת ספירות. ובכל ספירה יש בחינת כהן. וצריך כל דבר להחזיר לשורש שלו, בספירתו הוא. ולכן צריך לבא אל הכהן שבאותו היום. היינו הכהן שבאותה ספירה.

גם כל חלי וכו' אשר לא כתוב בספר התורה הזאת'. (כח, סא) ודרשו חז"ל זו מיתת צדיקים. הענין. 'התורה הזאת', היא בחינת נוק'. והצדיק בבחי' דוכ', נותן. ולמעלה מן הנוק'. ולכן אינו כתוב בתורה שהיא בחי' נוק'. וזה עומק הקללה.

'כאשר שש ה' וכו' להיטיב וכו' כן ישיש וכו' להאביד וכו''. (כח, סג) בחינת שש, לשון מספר שש. בחינת יסוד צדיק. ופירושו שהקללה תפגע במדריגה יותר עליונה מנוק' מלכות, ותעלה ח"ו לבחינת יסוד.

בת"כ יש מ"ט קללות, כנגד מ"ט פנים לטהר ולטמא. שהיא כנגד תורה שבכתב. ובמשנה תורה יש צ"ח קללות בחינת נוק', חץ לשון חצי, ונוק' לעולם בחינת חצי מן הדוכ'.

גם כל חולי ומכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת'. (כח, סא) ובחז"ל 'זו מיתת צדיקים'. וצ"ב, מדוע אינו כתוב. ונראה דכיון דמיתת צדיקים מכפרת. שעניינה שבשעה שמת הצדיק ח"ו, ונשמתו עולה אליו יתברך. ונצחו אראלים, ששמחים כשמגיע נפש צדיק ונקי למעלה. ולכך נמתקו הדינים. והנה כתיב 'והיה כאשר שש ה' להטיב אתכם וכו''. ודרשו בגמ' סנהדרין דאחרים משיש אבל הוא אינו שש. אולם במיתת צדיקים יש שמחה לפניו ויש בו מעין בחי' שש. ולכך לא כתיבה המכה, כי אי"ז כשאר המכות. שבהם אינו שש, אבל כשבא לפניו נפש צדיק הרי הוא שש ושמת.

בכורים. הנה הביכורים עניינם ביסוד הצומח, הוא היסוד השלישי שבדצח"מ, כנגד יסוד המים שבד' היסודות. ועיקר חלוק הראשון בתורה מצינו במים, 'ויבדל אלקים בין המים וכו'', ביום השני. והוא בחי' חילוק, שמחלק בין הראשית לאחרית.

והנה מצינו ג' בחי' ראשית. ראשית אדם, בכור. וכן בהמה. וכן בצומח. אולם לא בעפר. וי"ל דראשית הוא ענין חשיבות, ועפר הוא יסוד השפל, והבן. ולכן ניתן כל ראשית לכהן. להעלות כל ראשית להראשית השרשי. ולכך כאן נאמר 'אין לך אלא כהן שבימך' שכאן למדנו ענין חשיבות. והבן.

'והארץ אשר תחתך ברזל'. (כח, כג) הנה ברזל גימ' עמלק. וכתב רש"י 'שאין הברזל מזיע'. שורש זעה, ז"ע. שבע. והוא ענין התגלות לחוץ ע"י הזעה. וזה שורש נגוד עמלק, שהוא שורש העדר גילוי מציאותו ית'.

שולחן ערוך

עם ביאור בלבבי משכן אבנה

סימן י' - סעיף ו' [חלק א']

אין כופלים את הטלית ומטילים ציצית על כנפיה כמו שהיא כפולה (אבל צריך להטיל בארבעה כנפיה הפשוטים) אלא אם כן תפרה כולה ואפילו מרוח אחת. הגה: וי"א דחייבים אפילו בלא תפירה, וטוב לעשות לה ציצית אבל לא לברך עליה.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ו' [חלק א']

שורש סוד הטלית, שורשו בעולם המלצוש, המתבאר בתורת מהר"י סרוג. וכמ"ש צלימודי אצילות (סוד הצמצום, ח"א) וז"ל, דע שמנירוף האור עם השיעור, צהתחברותם יחד, נולד מהם אריגת המלצוש, ודמות אריגתו אינו כמו שתי וערב ח"ו, אלא כדמות מרובע הנכתב שהוא נקרא מכל זד ומשני עבריו, כמו שני הלוחות, עכ"ל.

וכתב צעמק המלך (שער, פרק ג) וז"ל, והעולם המלצוש הזה, הוא החלוק והמלצוש הפנימי אשר יותר קרוצ אל עצמותו ז"ה, והמלצוש הזה יש לו שם הכולל אותו, והוא אור פניאל, פירוש הוא אור פנים של עצמות ז"ה, כלומר שהמלצוש נעשה מאור פנים של עצמותו ז"ה, המתחיל צפרוף אל"ל, עכ"ל. וכתב שם (פרק ד) וז"ל, צירוף כל האותיות עד תי"ו, נמצא כל אות יש לו כף אלפא ציתות, חוץ מא"ל ז"ס שהוא המרכז והחיות בכל צרוף של כל אות ואות, והוא האור הפנימי שלו, ועליהם נאמר ויצרו צאותיות (ישעיהו, מה, יא), ונאמר ויתלצו כמו לצוש (איוב, לב, יד), והוא אור לצוש שלהקצ"ה, שנאמר עליו עוטה אור כשמלה, עכ"ל. ונקרא תורה קדומה, כמ"ש שם.

וכתב שם, וז"ל, הצד השווה שבהן, תמיד עשר אלפא ציתות למעלה מן המרכז, ועשר אלפא ציתות למטה מן המרכז, ויש צהס רוח חיים, הוא המרכז הנותן חיות לכל הפרצוף שלו, ונותן כח השרטוט לכל האלפא ציתות שלו, עכ"ל.

ואח"כ נעשה קיפול המלצוש (קפל - כפל), וכמ"ש צנוצלות חכמה (עלה טו) וז"ל, ונתקפל המלצוש, דהיינו שחצי התחתון עלה למעלה, ונכלל בחצי העליון, ולא שקצו התחתון שהוא תי"ו עלה אל האל"ף, אלא הלמ"ד אל האל"ף, והמ"ם אל הציתות, וכן כולם, עד שנעשו כל האלפא ציתות שערים, אל"ל ז"ס ג"ן ד"ס וכו'. ובעליית חצי המלצוש למעלה, ר"ל בקיפולו, נעשה אריגה שניה, ונעשו חוטי המלצוש יותר תכופים עד שהוצרך האור שצו להצטמצם, וגם אמרת המלצוש הזה נפסקה, ובעליית המלצוש עלתה גם היא למעלה, ונכללו ו"ה תוך י"ה, כאשר עיניך רואות צתמונת קפול המלצוש שלפניך, עכ"ל.

וזהו שורש כפל טליתו, והיינו שורש קיפול עולם המלצוש. וכאשר אין המלצוש מקופל, זהו נתינת הציציות צירופים הנמצאים צקרנות, וכאשר מקופל, נגלה אף נתינת ציציות צמרכו הנותן חיות לכל פרצוף. והבן שמחד הציציות צקרנות, סוד מלכות - קרן. ומאידך הציציות צמרכו, צמוד נקודת ציון הנמצאת צאמצע, ודו"ק היטב.

בירור הלכה - סעיף ו' [חלק א']

בתמצית העולה מן הסוגיא והמפרשים, עולה שיש ד' אפשרויות. א. פטורה מן הציצית, והוא לדעת ר' ישמעאל, לפי שיטת הדרכי משה, דלא כהב"י. ב. יש להטיל ציצית בכנפיה הראשונות, והוא לדעת הב"י בשיטת ר' ישמעאל, וכן לחלק מן האחרונים. עיין קרן אורה, קהילות יעקב (מנחות, סימן כ"ד), ועוד אחרונים לדעת רבנן. ג. יש להטיל ציצית במקום הכפל, לדעת רבנן, כמ"ש הב"י. ד. יש להטיל מספק ו' ציציות, הן בכנפיה הראשונות, והן בכנפים במקום הכפל, כמ"ש בפמ"ג (א"א, ס"ק ז). והנה בביאור האופן הראשון, שלדעת ר' ישמעאל פטור לגמרי, מצינו כמה סברות.

א. דעת הנימוקי יוסף, והובא במג"א (ס"ק ז) וז"ל, ונימוקי יוסף ה"ק יא, ע"ב, ד"ה כפלה) פירש, טלית כפולה, היינו שארוך פי שנים כקומת איש, ואינו יכול לבוש אלא א"כ כופל, ולכן פטור דלאו בגד הוא, עכ"ל. ואין דרך ללוש בגד כפול בלא תפירה, כי הדרך שיתפשט מכפילתו, ולכך לאו בגד הוא, ודו"ק.

ב. כתב המלבי"ם (ארצות החיים, ארץ יהודה, ס"ק ב) וז"ל, דאינו יכול להטיל לא בכנפות הכפולים, דלאו היינו כנף דכתב רחמנא באוריתא, ולא בכנפות הפשוטים, דהא לובשו כשהיא כפולה, עכ"ל.

ג. טלית שכופלה ולא תפרה, הדרך שפעמים כפולה ופעמים מתפשטת, וחוזר וכופלה חלילה, ולכך אין כלל כנפות קבועים, אלא פעם כך ופעם כך. והיה ס"ד לומר, שכל פעם חייבת לפי הכנפות שיש עתה, ואילו היה כן, למ"ש המשנה ברורה שטלית שנתלש כנף אחד ונעשה שלש, וחזר ותפרו, צריך להתיר כל הציציות ולקשרם מתחילה, כי הוה תעשה ולא מן העשוי, וא"כ אף הכא יש לדון שכל פעם שמשנתנה מכפול לפשוט וחוזר חלילה, יהא תעשה ולא מן העשוי. אולם ס"ל לר' ישמעאל, שפטורה, כי לא הוה כנפות קבועים. אולם רבנן ס"ל, שכיון שדרכו ללוש רק בצורה של כפלות, לכך לעולם החיוב הוא לפי צורת הלבישה, ודו"ק.

ד. עיין קהלות יעקב (מנחות, סימן כד) שביאר שהרמ"א לשיטתו ס"ל שלעולם צריך שיהא הציציות ב' לפניו וב' אחריו, וכאשר נותן הציציות במקום הכפל, אינו כן, ולכן פטור לר"ש. ויש לדון בדבריו, דאפשר שיהא הציציות אף לפניו ואחריו, והדבר תלוי באופן צורת הטלית ולבישתו, וצ"ב.

הלכה פסוקה - סעיף ו' [חלק א']

אין כופלים את הטלית ומטילים בה ציצית, ואם אין לו בגד אחר ואינו יכול לכופלה, יעשה ו' ציציות מספק בכל כנפיה, אולם לא יברך עליה.

דעת תבונות

סימן ל"ה - ל"ו

מכאן ואילך, ימנה הרמח"ל בכללות חמשה חלקים של העלמים שנוגעים מכח הבחירה ברע, שמעלימים את הנהגת היחוד, ואלו הן הדעות הכוזבות, והוא יפרטם אחת לאחת.

הנה העובדי עבודה זרה היו משני מינים: המין הראשון, חשבו שהקב"ה נעלה מן הדברים השפלים, ואינו מביט בהם, ויש אחרים תחתיו, הם המה כוכבי השמים וכסיליהם, שריהם וכל צבאם, שהם המשגיחים בעולם. ועל כן העמידו להם עבודות, עשו להם מזבחות, להם יזבחו ולהם יקטרו, להמשיך מהם השפעה לתועלתם.

הדעה הכוזבת הראשונה -

אין לכבודו של הקב"ה להשגיח בתחתונים

מבאר כאן הרמח"ל את הדעה הכוזבת הראשונה, את הטעות הראשונה.

ראשית כל, מבואר כאן ברמח"ל שעובדי עבודה זרה מהמין הראשון, מחשבתם עדיין שייכת באיזה אופן לצד הטוב, והוא: חשבו שהקב"ה נעלה מן הדברים השפלים, כלומר, הם חשבו: וכי לכבודו יתברך שמו להנהיג דברים שפלים, לכאורה - לא, ולכן הוא אינו מביט בהם לרוב שפלותם. לכן מה הוא עשה - יש אחרים תחתיו, מי הם סברו שהעמיד את האחרים תחתיו, הוא ית' שמו, ומי הם האחרים: הם המה כוכבי השמים וכסיליהם, שריהם וכל צבאם, ולכן הם היו משתחוים לשמש ולירח, כמו שמפורש בפסוקים, ועל כן העמידו להם עבודות.

אם כן, מהי סברת הטעות הראשונה - שהקב"ה נעלה ומרומם, ולכן הוא לא משגיח על התחתונים השפלים.

טעות הסברא הראשונה

מדוע סברא זו באמת איננה נכונה?

התשובה הפשוטה לכך: הקב"ה הוא עניו, ולכן הוא משגיח גם בתחתונים השפלים. וכלשון חז"ל (מגילה לא ע"א): 'כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה, אתה מוצא ענוותנותו'. ובאמת, הטענה הזו היא ממקום גאוה של 'נברא', שכמו שנברא מתגאה

ואמנם עיקר הידיעה הזאת היא לאפוקי ממיני סברות רעות הנזופלים בלבבות בני אדם, מהם שנפלו בלב עובדי עבודה זרה, ומהם בלב רוב המון העם הארץ, מהם בלב גוי הארצות, ומהם בלב פושעי ישראל הראשונים אשר השחיתו לעשות.

שני העלמות לגילוי היחוד -

בחירה בטוב ובחירה ברע

כמו שהוזכר, האמונה של גילוי היחוד, היא נעלמת. ושורש ההעלמה שלה, זוהי הבחירה שמעלימה אותה [כמו שנתבאר לעיל, שאמונת היחוד במדרגת העולם הזה מגיעה עד הבחירה]. אך יתר על כן, כמו שנתבאר כאן ברמח"ל, ההעלמה משתלשלת בדעות כוזבות.

אם ההעלם של גילוי היה נקודת הבחירה בלבד, זה נקרא 'העלם דקדושה', כי הבחירה היא השורש שהקב"ה נתן על מנת להיטיב לאדם. ומצד כך, 'תחילת' ההעלם, היא הבחירה, והשתלשלות הדבר היא, שבחרים בצד של הרע, ואזי נעשה העלם על העלם.

כלומר, עצם הבחירה, זהו כבר העלם לגילוי 'יחודו', כי אפילו שבחרים בטוב, זהו העלם לכך שרק הוא ית' ש שליט לבדו, שהרי הבחירה אומרת שהנברא בוחר, כלומר - שיש שליטה אחרת מלבדו ית'. וזהו אפילו באופן שהיו בוחרים לעולם בטוב, ולא היו בוחרים ברע.

אך כיוון ש"פי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז כ), ויתר על כן, רוב בני האדם בוחרים ברוב המקרים להדיא ברע, ולא בטוב, על ידי כן נולד העלם על העלם. העלם זה, הוא העלם נוסף על גילוי היחוד.

מי שנמצא במדרגת 'צדיק', שכל ההעלם שלו, או כמעט כל ההעלם שלו, הוא רק הבחירה בטוב, שם, ישנה עבודה כמו שאומרים רבותינו - לתת את הבחירה בחזרה לבורא, וכלשונם: 'לבחור שלא לבחור'. ומי שבחר שלא לבחור - לו מתגלה הנהגת היחוד המתבארת כאן בספר 'דעת תבונות'.

אך כאשר האדם בוחר ברע, הוא לא יכול למסור את הבחירה שלו לחלוטין לקב"ה, מפני שהוא נמצא במדרגה יותר נמוכה, הוא נמצא בהעלם נוסף, בעצם הבחירה של הרע שהוא בחר.

* עיין ברמב"ם בתחילת הלכות עבודה זרה שהאריך בדברים.

אותיות של לשון הקודש, ולפי תפיסת שכלו. עליו ית"ש נאמר: 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל', אי אפשר לומר בו שום דבר. ואם כך, כיצד ניתן לומר שזה לא לכבודו להתעסק עם השפלים.

מי שאומר כן בטעותו, הוא מגדיר שיש לקב"ה כבוד, ומגדיר מה הם גדרי הכבוד של הקב"ה, ואזי הוא מגדיר שזה לא לכבודו ית"ש להתעסק בכך. והרי שכל ההגדרות הללו יסודם כפירה, יסודם באי הבנה בסיסית בעצם ההכרה באין סוף ב"ה.

קשה לומר זאת, אך זו הדעה הכוזבת כאן, אשר סוברת: יש בורא, ויש נברא, והבורא גדול מהנברא לאין ערוך, אבל באיזה עומק לבסוף הנברא תופס את הבורא, שהבורא והנברא הם באותו יחס, רק הנברא קטן והבורא גדול, וכל החסרונות שיש בי - בו אין, אבל את המעלות שלי - יש בו לאין ערוך, וכמובן שח"ו מלומר כן, כי בו ית" לא ניתן לומר כלום.

גם החכמה שמתגלה ממנו, הבינה, וכן שאר כל מידותיו, כמו שאומרים רבותינו, זה לא 'עצמותו' יתברך שמו, אלא זה נקרא בלשון רבותינו: 'תיקן לו עשרה לְבוּשִׁים'. הוא מתלבש בחכמה, בבינה, ובמידות, אך מידותיו של הקב"ה שמתגלים לנו הם אינם מידותיו העצמיים, אלא מידות שהוא מתלבש בהם, וכלשון הפסוק (תהלים צג א): 'ה' מִלְךְ גְּאוֹת לְבוּשִׁים'.

ואם כן, כל היסודות הללו, שמנסים להכריח כביכול שהקב"ה לא יכול להנהיג את השפלים - יסודם בטעות של ההבנה בהכרה של האין סוף ב"ה. באין סוף איננו יכולים להבין כלום, וכאשר נשאל, אם כן כיצד אנו מגדירים דברים בהנהגתו ית"ש, תשובה לדבר: החלקים שהוא ית"ש הגדיר לנו שבהם הוא התלבש, בזה אנו עוסקים, לא פחות, ולא יותר. אך בסברא בו ית"ש, אין לנו השגה, כל הדברים הללו מגיעים מסברא, ובא"ס אי אפשר להסביר שום סברא.

זהו כל עסקנו בחכמת התורה הקדושה - חכמה שהוא גילה לנו שבה הוא התלבש. אבל לולי שהיה מציאות של חכמתו הק', התורה הקדושה שהקב"ה גילה לנו, לא הייתה לנו שום השגה.

[בשבוע יתבאר בעז"ה היכן מתגלה "שורש" הדעה הכוזבת הראשונה אצל רוב בני האדם, וכיצד הוא עומק שורש תיקונה]

וסובר שאין זה לכבודו להתעסק ולהשגיח על דברים שפלים, כך הוא סבור שגם הקב"ה מתגאה באופן הזה ח"ו. אך באמת, כיוון שהקב"ה עניו, טענה זו מעיקרא איננה.

יתר על כן, מצד סברא זו, יש גם לשאול כיצד הקב"ה כלל בראנו, וכיצד התחיל התהליך הראשון של הבריאה. שהרי אם אין זה לכבודו להתעסק עם דבר שפל, הרי זו סברא שהוא גם לא 'ברא' דבר שפל, ולא רק סברא שהוא לא 'ינהיג' דבר שפל.

יש לנו שלושה חלקי אמונה: אמונה שהוא קיים, אמונה שהוא ברא אותנו, ואמונה שהוא מנהיג אותנו. מצד האמונה השניה שהוא ברא אותנו, לסברתם הכוזבת, כיצד הוא ברא דברים שפלים, הרי זה לא לכבודו. ואם כבר לכבודו לברוא, מדוע לא לכבודו להנהיג, וכי לברוא 'פעם אחת' זה ראוי, זה יוצא מן הכלל, אבל 'קבוע' להנהיג זה לא ראוי - בוודאי שלא.

עומק טעות הסברא הראשונה - הקשת השכל האנושי ביחס לקב"ה

נבאר עתה יתר על כן, מדוע דעתם הכוזבת מוכחשת מיניה וביה.

בסברתם מונח, שהאדם לוקח מושגים של נבראים, ומקיש אותם כלפי הבורא. יש לי גאווה ורוממות, יש לי ענוה ושפלות, ואני מקיש: כלפי הקב"ה - דבר כזה מרומם, ודבר כזה שפל, והוא נעלה מן הדברים השפלים.

אך באמת, הקב"ה למעלה מן הכל!

ראשית כל, אין אצלו גבוה, ואין אצלו נמוך, 'הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת הַשָּׁמַיִם וּבְאָרֶץ' (תהלים קיג ו). לפי סברתם, על הכוכבים וכל צבאם הוא כן משגיח, שהם עליונים, ועל התחתונים הוא לא משגיח. נמצא שלדבריהם אנו מגדירים שהעליונים יותר קרובים אליו, והתחתונים יותר רחוקים ממנו. וכי בערך לאין סוף ב"ה יש מישהו יותר גדול, ומישהו יותר קטן, מישהו יותר קרוב, ומישהו יותר רחוק? בוודאי שלא!

ויתר על כן, בעומק, ביחס אליו יתברך שמו, אי אפשר לומר - לא גדול ולא קטן, לא חכם ולא טיפש, לא ניתן לומר שום מילה. כל מה שהאדם מדבר, זהו לפי חמשת מוצאות הפה שיש לו, כ"ב

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' רח' הרב בלוי 33 ירושלים 20:30

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' רח' קדמן 4 חולון 20:30

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק יא' - חיבור למדרגת תורה שקדמה לעולם

תורה מכפרת בלי יסורין

החסד והאמת.

זהו ההבנה הפשוטה בדברי חז"ל, אבל נשתדל להבין את זה ביתר עומק.

בהבנה פשוטה, כל אדם שעושה חסד וכל אדם שלומד תורה, אם הוא עושה את שניהם כמו שאומרים חז"ל כל העוסק בתורה ובגמ"ח, יש לו כפרת עוונות. יש כלל מרבתינו, שכל מאמר חז"ל נאמר בלשון סתום. קשה להבין אם הכפרת עוונות קאי על כל מי שעוסק בתורה ועל כל מי שעושה חסד, או שמדובר כאן בבחינות מסוימות.

הגמרא במסכת ברכות (ה.) אומרת, כל העוסק בתורה ובגמ"ח, מתכפרים עוונותיו, שנאמר "כי בחסד ואמת יכופר עוון".

ראשית בהבנה הפשוטה של הדברים, כידוע שהג' אבות כנגד ג' מדות, אברהם כנגד חסד, יצחק כנגד דין, יעקב כנגד אמת. כאשר האדם חוטא, מדת הדין תובעת את חלקו להעניש את האדם. וכאשר האדם מדבק את עצמו במדת החסד ואמת, "כי אם בחסד ואמת יכופר עון", אם הוא מדבק עצמו במדת החסד של אברהם או במדת האמת של יעקב, זה מכריע את מדת הדין. אז העוון מכופר לא על ידי יסורין, אלא על ידי קו

כפרה מצד היסורין שבתורה

בתורה ויש לו יסורין ממנה, זה מכפר על עוונותיו.

אבל בעומק זה יותר דק. עצם כך שהיסורין באים מתורה - הכפרה שהוא קיבל היא ב'מדרגת תורה'. יש אדם שיסורין באים עליו מעולם המעשה, וזה מכפר על עוונותיו כפי המקור שממנו הם מגיעים - הוא קיבל כפרה במדרגת עולם המעשה. אבל כאשר היסורין באים עליו מכח התורה, אז הכפרה נמשכת מן התורה.

בסוגיא של היסורין בתורה, שאומרת הגמרא שמי שיש לו יסורין בתורה, בדלין ממנו היסורין של האי עלמא, ומצד כך היסורין מכפרים עוון. וא"כ כאשר האדם עוסק בתורה, ויש לו יסורין בעסקו בתורה, הרי שיש לו כפרת עוונות לא מדין תורה כתורה, אלא מדין היסורין שנמצאים בתורה.

מאידיך הגמרא אומרת שאם אדם רוצה ליטול מטבע פלוני מכיסו, והוציא ממנו מטבע אחר, זה נקרא יסורין, וזה מכפר לו על עוונותיו. על אותו משקל, תופסים בפשטות שמי שעוסק

מדרגות בכפרה

כשנאמר בחז"ל שהיסורין בתורה ממרקין לו עוונותיו, על אף שיש לו יסורין בתורה, זה לא מדין היסורין, אלא זה מדין הארת התורה. וא"כ הכפרה שבאה לו היא לא מדין היסורין לעצמם, אלא הכפרה מגיעה לו מדין של יסורים של תורה - מדין התורה. זה מקור אחר של כפרה ליסורין, ולא כמו שאר מדרגות של כפרה ליסורין. זה לא כפרה משם היסורין שבדבר, אלא כפרה משם התורה שבדבר.

בכפרה יש מדרגות לפנים מן מדרגות. יש ארבעה חילוקי כפרה, מי שעבר על עשין, מי שעבר על לאווין, מי שעבר על חיבי כריתות, וכו'. יש עבירות שצריכים רק תשובה, יש עבירות שגם צריכים יוה"כ, יש שצריכים אף יסורין, וחילול ה' צריך אף מיתה. העוון לא תמיד שווה, ולכן הכפרה לא תמיד שווה, וזה ברור. מקור הכפרה למי שעבר על עשה הוא מקור אחר של כפרה למי שעובר על לאו וכן על זה הדרך.

תורה מכפרת - כפרה ממקום שאין בו חטא

כל האפשרות לחטא מתחיל בבריאה. ובאו אדם וחווה והוציאו את אפשרות הזו מהכח אל הפועל. התורה מכפרת בעומק לא ממקום שיש חטא אלא ממקום שאין חטא.

יצריך להבין מהי אותו כפרה שבאה מיסורין מהתורה.

יסוד ברור ומוסד, והובא ברמב"ן על התורה, שהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה. התורה באה ממקום של לפני החטא. כל מושג של חטא הוא תולדת הבריאה של חטא אדם הראשון, אבל התורה באה ממקום שאין נבראים ואין אפשרות לחטא.

* [ולעיל בפרקים ח-ט דיברנו על כל חלקי היסורין שבתורה]

כפרה של לוחות שניות - מילוי החלל, לעומת כפרה של לוחות ראשונות - אין חלל

העובר עבירה אין לו דין של כופר, אבל הוא נוגע בכפירה. ולכן צריך כפרה על כל עבירה.

ואיך האדם מקבל כפרה על כפירה? במוכן הפשוט, על ידי הכפירה שלו נעשה חלל, ועל ידי הכפרה אותו מקום החלל שוב נתמלא בגילוי כבודו ית'. פסול לך, לוקחים אבן ופוסלים אותו, ונעשה חלל בתוכו - ומזה בא הלוחות, מזה בא הכפרה.

זה הכפרה של לוחות שניות. אבל על לוחות הראשונות לא נאמר פסול לך, כי הם לא באים ממקום החלל, אלא הם באים מלפני הבריאה, מתורה שקדמה לעולם, ששם לא היה חלל אלא הכל מלא מאורו יתברך שמו.

הלוחות השניות מכפרות על מקום שכביכול יש שם חלל, ונתמלא החלל בכבודו ית'. העבירה מסלקת את השכינה מאותו מקום, ונעשה בו חלל, ועל ידי הכפרה, החלל שבאותו מקום נתמלא. וזה עומק המושג של תשובה, שהקב"ה שב לאותו מקום שהאדם סילק אותו ית' משם. יש תשובה שהאדם שב לשורש, ויש תשובה שהאדם משיב את השכינה לעולם. וכל זה מדרגת לוחות שניות, שנעשה החלל, והוא מגלה שם 'אין עוד מלבדו - אפילו בחללו של עולם', שיש כביכול מקום ריק שנעשה על ידי העבירה, ועל ידי שהאדם עושה תשובה, הוא מביא את גילוי הקב"ה שם אל תוך החלל שנעשה.

אבל בכפרה של לוחות ראשונות של מתן תורה, הקב"ה פרס את כל הרקיעים והראה להם שאין עוד מלבדו. מה התגלה שם? שהכפרה מגיעה ממקום שמעיקרא אין חלל.

שני מדרגות של עסק התורה - שני מדרגות של כפרה

להצטרף עם יסורין? כי עיקר מדרגת התורה שלו למלאות את מקום החלל. ותפיסה זו של מילוי החלל נקרא אלוקים, שהוא ההנהגה של מידת הדין - ולכן יסורין מתדבקים בו.

אבל כאשר האדם עוסק בתורה במדרגה של תורה שקדמה לעולם, אין חלל, כי הקב"ה ממלא את הכל. הכפרה של 'תורה מכפרת עון' שבאה משם היא לא מכח שיש חלל ואחר כך מילוי ואחר כך נתסלק המילוי על ידי חטא ואחר כך חוזר ומתמלא החלל, אלא הכפרה באה מאותו מקום שמעיקרא הכל מלא. הכפרה שמתגלה משם היא לא מילוי, אלא מעיקרא זה ההויה של מה שיש.

אלו הם השורשים של שני המדרגות של הכפרה בעסק בתורה.

יש כפרה ממקום שיש חטא מעיקרא, ויש כפרה הבאה ממקום שאין אפשרות מעיקרא לחטא.

הדוגמא הברורה לכפרה הבאה ממקום שיש חטא הוא יוה"כ, שהיה בו לוחות שניות, שקיבלו כפרה ממקום של חטא. על לוחות שניות נאמר "פסול לך", כי שם הכפרה באה ממקום שיש פסולת, עבירה. משם באו הלוחות שניות. וא"כ הכפרה למי שעוסק בתורה יכולה לבוא ממדרגת לוחות שניות שהוא מדרגת כפרת עוונות של יוה"כ, אבל ישנה כפרה של כל העוסק בתורה מכפרין לו על כל עוונותיו שזה כפרה ממדרגת לוחות ראשונות.

כל כפרה מלשון 'כופר', וכמו שנאמר "אם כופר יושת עליו". וכן כל כפרה מלשון 'כפורת'. מהו עומק המושג של כפרה? כל עבירה בדקות נקראת חילול ה', כי כל עבירה עושה חלל והסתר והעלם על גילוי מציאות הבורא. ולכן כל כפרה באה לכפר על ה'כופר בעיקר' שיש בכל עבירה, שהיא החילול ה' שנעשה על ידי העבירה.

השורש לכך היה באדם הראשון שהגמרא אומרת 'אדם הראשון כופר בעיקר היה' (ולחוד מ"ד אדם הראשון מין היה), אבל בדקות בכל עבירה מונח איזושהי נקודת כפירה, כי אילו היה אצלו גילוי מציאות הבורא בשלימות, הוא לא היה חוטא. ומה מביא אותו לחטא? "אם יסתר איש במסתרים", אדם עושה עבירה בסתר ושם כופר בקב"ה בדקות, יש חילול ה' כלפי הרבים, ויש חילול ה' בסתר, ושם הוא מסתתר מהרבש"ע במסתרים, וכמו שאדם הראשון שמע את קול ה' "ואחבא", שזה חילול ה'. כל עבירה נוגעת בחילול ה', שזה בדקות נוגע בכפירה. ודאי שכל

אלו הם שני מדרגות של עסק בתורה.

מי שעוסק בתורה במדרגה שבעצם יש בריאה ויש חלל ויש מילוי של החלל על ידי בורא העולם, ושהעבירות מונעים את אותו גילוי ועושים חלל, והתורה חוזרת וממלאת את החלל (וזה סוד קורא בתורה, שאדם יכול לקרות את התורה ואו התורה באה למקום שהאדם נמצא), מצד כך הכפרה שלו מגיעה ממקום שהיה כביכול סילוק אורו ית', וכל עבירה מחזירה את אותו סילוק ראשוני, זה ה'כופר בעיקר' שעל זה צריך כפרה. וא"כ ההגדרה של הכפרה היא שהוא ממלא את הדבר. ואם זו הכפרה, כל העבודה שלו הוא ענין של מילוי.

כידוע, מילוי בגמטריא שם אלוקים. מדרגת כפרה כזו מגיעה באופן של יסורין. על זה נאמר בעומק "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו" - מדוע התורה שלו צריכה

עין חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה

שער דרושי הצלם • שער פרטי עיבור יניקה ומוחין ובו ד' פרקים

פרק א'

כי כל ספירה נחלקת לג' פרקין ועטרה היא פרק ג' של היסוד: והיינו כי אמנם מחד התבאר שיסוד דדוכרא יש בו רק ב' פרקין, אך מאידך יש בו פרק ג', אך אינו אלא עטרת היסוד, ונמצא שהמלכות הפרטית דז"א משלימה את היסוד לספירה שלימה שיש לה ג' פרקין ככל ספירה, והבן.

נמצא כי הספירה י' היא פרצוף נוקבא דז"א והוא אינו רק ט"ס והיא נרששת ונאחזת בסוף היסוד שהוא בפ"ג שבו הנקרא עטרה: כנ"ל שהמלכות הופכת להיות פרצוף לעצמה, אולם שורשה בעטרת היסוד דז"א, כי שם נאחזת, כי שורש הה"ג שלה נאחז שם.

ובהבחנה זו מתגלה סוד האחדות בין הנוק' לדוכ', ושורשו בעתיק ואריך שהנוק' שלהם היא באחדות גמורה עם הדוכרא שלהם, והיינו כי בעתיק הם אב"א, ובאריך הדוכ' בימין והנוק' בשמאל, וכן נגלה בהם אחדות מעין עתיק וא"א יחדיו, שא"א ט"ס, ועתיק עטרה לו, ומעין כך בז"א ונוק'. וכן באו"א אמנם מחד הם 'שנים', אך מאידך הם 'כחדא נפקין וכחדא שריין, תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין, משא"כ זו"ן הם נפרדים זה מזה, בסוד דוד וכלה.

אולם בעומק מושרש בזו"ן בחינת או"א שהם תמיד מחוברים, וזה מה שמתגלה כאן ששורש הנוק' נאחז בעטרת היסוד דז"א, שבזה מתגלה האחדות בניהם. נמצא שבשורש בעומק זו"ן הם כאו"א בסוד תרין ריעין דלא מתפרשין אהדדי, אולם בפועל בגילוי זו"ן הם בסוד דוד וכלה, ואזי גם מתגלה בחינת דם טמא ראיתי שאזי הם נפרדים. והוא סוד 'מקוה' שהוא בחינת הנוק' שפעמים פתוח ופעמים סתום, משא"כ בחינת הבינה היא בחינת 'ים' שהיא תמיד פתוח, בסוד או"א.

והנה הט"ס דז"א כל אחר יש בה ג' פרקין: ככל דבר הנחלק לג'.

ואלו הם ט"ס, חב"ד חג"ת נה"י, והכתר אינו מעצמותו ואינו נמנה עמם: כפי שכבר התבאר שהכתר אינו נמנה אלא הוא רק מקיף לתחתון, והוא מהתפארת של עליון ואינו חלק של הז"א.

אמנם להיות כי הנה"ה שבו נכללין כאחד: והיינו כי בפנימיות הם שנים, והיינו בבחינת התיכון, אך בחיצוניות וכן בשורש הפנימי הגמור הם אחד, והוא בסוד כלל ופרט וכלל, פנימי-כלל-אחד, תיכון-פרט-שנים, חיצון-כלל-אחד.

נמצא כי גם אם נמנה הכתר אינו רק ט"ס לבד: נמצא שתמיד הוא ט"ס, כי פעמים מונים את הדעת במקום הכתר, ופעמים הוא מחמת שמונין את נו"ה כאחד, ופעמים הוא כי לא מונים את המלכות כי היא נכללת בעטרת היסוד.

נקדים כללים שהתבארו לעיל בענין עיבור יניקה ומוחין, והוא כי הם ג' מדרגות, 'עיבור' יש בו ב' הבחנות, מלשון 'מעבר', אותיות 'יעבר', וכן מלשון 'עיבוי', וכפי מציאות העיבור שה' עובר 'מעבה' את אימו, הוא סוד 'כריסה בין שיניה'. 'יניקה' הוא כאשר מתגלה שפע בבחינת 'טיפות', כטבע היניקה שהיונק יונק טיפות, וכן הוא מלשון 'נקיון', והוא 'סוד דם נעכר ונעשה חלב', והיינו שמבחינת דם שהוא סוד 'קין' נעשה חלב בחינת 'נקי'. ומוחין הם שורש כללות ההארה, ומוחין הוא מלשון דבר הנימוח, ששם כל הגבורות נמתקות.

ז"א אין בו רק ט"ס והעשירית היא נוקבא: והיינו כי קומה שלימה נקראת י"ס, וזה מתגלה רק בע"י ובא"א שהם י"ס, וכן באו"א אע"פ שמעיקרא לא היו שלימים אלא קצרי קומה, אך אח"כ הושלם להם קומת י"ס. לעומת כך ז"א עיקרו הוא תלת גו תלת, ואח"כ נעשה ו"ק, ואח"כ ט"ס, וי"ס, אולם י"ס היינו שהעשירית שבו היא הנוק' דיליה.

אולם נחדד שגם א"א בעומק אין בו י"ס לעצמו, והוא מחמת שהכתר נחלק לב' פרצופי עתיק ואריך, או באופן שעתיק הוא כתר ואריך הוא ט"ס מחכמה עד מלכות, או באופן שא"א הוא ט"ס מכתר עד יסוד ועתיק הוא מלכות. ויש אופן נוסף שעתיק עד החזה ואריך מהחזה עד מלכות.

לפ"ז מתבאר היטב מהותו של הז"א שאינו י"ס גמור אלא ט"ס, כי שורשו בא"א, כי הוא 'אריך' והוא 'זעיר', ומחמת שגם א"א יש בו הבחנה בעומק שהוא ג"כ ט"ס, ולכן ז"א כשהוא גדל הוא גדל לט"ס ולא ליי"ס, ורק לעת"ל כשיהיה הארת א"א יחד עם הארת ע"י ז"א יהיה בסוד י"ס גמורים.^א

אמנם הניחה שורשה בו והיא עטרה שבו, כי משם נאחזת אך הע"טרה היא מכלל היסוד עצמו כנודע: אלו יסודות שכבר התבארו, והיינו כי המלכות היא ספירה לעצמה והופכת להיות פרצוף לעצמה שהוא הנוקבא, והיא מלכות הכוללת הנקראת רחל הג' דולה, אולם בז"א עצמו יש בו עטרת היסוד שהוא נוק' דיליה, מלכות דפרטות דיליה, ונקראת רחל הקטנה.^ב

וכבר התבאר חילוק בין דעת האר"י ז"ל לדעת הגר"א, שלדעת האר"י ז"ל שבעולם התווה בשבירה המלכות יצאה ונשברה, לעומת כך לדעת הגר"א המלכות מעולם לא יצאה, וכל מלכות שיש אינה אלא עטרת היסוד, ואין מלכות גמורה.

ועיין בשפת אמת,^ג שביאר דמש"כ מהרח"ו "הניחה שורשה בו", היינו הה"ג שניתנות לנוק' ששורשן נאחז בעטרת היסוד דז"א, שהוא המלכות בפרטית דיליה.

^א כפי שהתבאר בארוכה בשער מוחין דצלם בסוד הארת המוחין החדשים דתבונה שיורדים אחורי ז"א.
^ב הוא תמצית מה שהתבאר במפרשים, עיין בש"ש שציין לעיין במש"כ לעיל בשער מוחין דצלם אות ה'.
^ג על אתר.

נית) והאמצעי נקרא פ"ע דחסד והפנימי נקרא פ"ע דחכמה הרי הם קו ימין והם ג"פ חכמה מלובשים תוך ג"פ חסד המלובשים תוך ג"פ נצח: הוא במדרגת חב"ד, ולכן הם פרקין עלאין שבכל חלקי חח"ן, חכמה דנצח, חכמה דחסד, וחכמה דחכמה.

נמצא כי ג"פ עליונים הם כולם נקרא חכמה אלא שזה נקרא חכמה דחכמה וזה חכמה דחסד וזה חכמה דנצח, וג"פ אמצעים כולם חסד אלא שזה חסד דחכמה וזה חסד דנצח, וג"פ תחתונים כולם נצח אלא שזה נצח דחכמה וזה נצח דחסד וזה נצח דנצח, נמצא עתה כי כל קו ימין אינו רק ג"ס (פ"ג) זו תוך זו כל א' מג"פ וכעד"ז בקו שמאל וכעד"ז בקו אמצעי וכולן ט"ס: כדנתבאר. והוא בסוד דרוש הדעת שכל הקומה אינה אלא ג' ספירות.

הכלל העולה כי ספירה עליונה של קו ימין יש בו נצח וחסד וחכמה זה תוך זה וכן בספירה אמצעית וכן בספירה התחתונה והרי נתבאר איך בכל א' מהג' אלו נכללות בג' והבן זה היטב: הוא חזרה על הדברים הנ"ל, שהנצח יש בו חח"ן דנצח, והם פרקין תתאין כולם, ובתוכם חח"ן דחסד והם פרקין אמצעים כולם, ובתוכם חח"ן דחכמה, והם פרקין עלאין כולם.

נמצא כי כל חיצוניות כולה אינה רק ג"ס שהם נה"י הנחלקות לט"ס וכל האמצעית אינו אלא ג"ס שהם חג"ת ונחלקים לט"ס וכל הפנימית אינו רק ג"ס שהם חב"ד ונחלקים לט"ס נמצא (ג"כ) כי נה"י מלבישין לגמרי חג"ת וחג"ת מלבישים לגמרי את כל החב"ד: כנ"ל, אולם כאן הרב מדגיש שהתחתון מלביש את כל העליון ממנו, והיינו דאינו כהלכשה של יושר דיושר, דאזי התחתון מלביש רק על חלק מן העליון, אלא כאן מיירי בסוד עיגולים דיושר שהעליון מולבש כולו באמצעי והאמצעי מולבש כולו בתחתון". וזהו הן באורות והן בכלים.

וז"ס בתפלת ר' נחוניא בן הקנה כי הם ג' הויות זה תוך זה כמ"ש והם מלאים מבפנים ומתיכון ומבחוץ הוא הויה הויה הויה, נמצא כי נה"י הם פרצוף שלם מט"ס ונקרא חיצוניות ונקרא בחי עשייה, וחג"ת הם פרצוף שלם מט"ס ונקרא תיכונות ונקרא בחי יצירה והוא מתלבש לגמרי תוך עשייה, וחב"ד הם פרצוף מט"ס ונקרא פנימית ונקרא בחי בריאה ואצילות:

נרחיב בעומק הסוגיא, הנה על דרך כלל הסדר הוא שהם זה למעלה מזה, וכאן הרב מבאר שהם זה תוך זה. ועיין בשפת אמת שביאר בארוכה דמיירי הכא בעיבור דז"א שהוא במדרגת נרנח"י דנפש דנשמה, ונתייחס כאן לעומק שורש נקודת דבריו.

התבאר שיש בחינת עיגולים שהם זה תוך זה, ויש בחינת יושר שהם זה למעלה מזה. והתבאר שיש ב' הבחנות במהות העיבור, הבחנה אחת בסוד 'מעבר', כי עיבור אותיות 'יעבור', והיינו כי עיבור אין לו מקום לעצמו אלא הוא בחינת מעבר, שהעובר נמצא במעי אימו, בסוד 'בית מלוני', שבית מלון עיקרו הוא מקום ללינת לילה דייקא, כי העיבור הוא בחינת השינה בחינת הקטנות, וכנודע שרוב זמן העיבור העובר ישן, והיינו דבית מלון הוא מעבר בין המקום שהוא הגיע משם למקום שהוא הולך מחר ויציאתו הוא רק 'בכי טוב', ביום.

והט' נחלקין לג' קוין, ימין ושמאל ואמצע, וזהו עניינם חח"ן בג"ה דת"י, וכשנעשו ג' קוין יהיה חח"ן קו אחד והם בחי' נצח בג' פר-קין, ובג"ה ג"פ ההוד, ודת"י ג"פ יסוד: כפי שכבר התבאר שיש ב' מהלכים יסודיים בצורת הספירות, מהלך אחד הוא שהם באופן של השתלשלות, כתר חכמה בינה וכעזה"ד עד מלכות, והיינו הן בספירות והן בפרצופים. מהלך נוסף הוא שהספירות נמצאים זה בצד זה, וכן זה בתוך זה.^ד

ושורש הדבר הוא ענין יושר ועיגולים, כי ביושר הוא השתלש-לות, זה תחת זה, לעומת כך בעיגולים הם זה בתוך זה. וביושר התחתון מלביש על העליון, ובעיגולים העיגול הגדול יותר מקיף את העיגול התחתון. ובפרטות יש עיגולים דיושר ששם העיגול הגדול יותר הוא הפנימי והקטן הוא החיצון, וביושר דעיגולים הקו הישר מחברם, ולהלן הרב מבאר את בחינת זה תוך זה.

ודע כי יש ג' מינים של ט"ס והם ט' פנימים מלובשים תוך ט"ס אמצעים המלובשים תוך ט"ס חיצונים ונמצא עתה ג' חכמות ג' בינות ג' דעות וכיוצא בזה בכל הט"ס עד שהם ג' כלים בכל אחד זה תוך זה וכל זה אחר הגדלותו: כלומר הם פנימי תיכון ואמצע-עי, לא באופן שזה על גב זה, אלא הם זה תוך זה, בסוד עיגולים דיושר, אולם העליון הוא הפנימי, האמצעי הוא התיכון, והחיי-צון הוא התחתון, והיינו בספירות עצמן ולא רק בכלים. ואמנם הרב כותב להלן "בסוד ג' כלים", משמע דמיירי בכלים ולא בספירות, אלא הוא משום דשורש כל תפיסת עיגולים דיושר הוא כלים, אולם בעומק כשם שיש מהלך זה בכלים כן בעומק הוא אף הסדר באורות.

והנה נדבר עתה בספירה אחת ומשם יתבאר כל השאר הנה ספירת נצח יש בה ג' נצחים, זה לפנים מזה, בסוד ג' כלים, ונצח החיצון הוא נצח דעיבור והוא נצח דנצח עיקרי שהוא פ"ת של החיצונים, ובו ג"פ, ונצח אמצעי הוא נצח של ניקה אך אינו רק פ"ת של חסד של אמצעי, ונצח הפנימי הוא נצח דגדלות אך אינו רק פ"ת דחכמה של הפנימית: הוא פירוט של קו אחד שהוא חח"ן, שהנצח יש בו ג"פ שהם נצח דנצח-חיצון, נצח דחסד-אמצעי, ונצח דחכמה-עליון, זה תוך זה, נמצא שחח"ן הם ט"ס ומזה נלמד לשאר.

והוא לפי מה שהתבאר שהוא בחינת עיגולים דיושר שהם זה תוך זה, ט"ס פנימים תוך ט"ס אמצעים תוך ט"ס חיצונים. ועיי-בור הוא בחינת חיצון שהוא הנצח, וניקה הוא בחינת אמצעי שהוא חסד, ומוחין הוא בחינת פנימי שהוא חכמה. וכ"ז הוא מדרגת נה"י, ולכן הם פרקין תתאין שבכל חלקי חח"ן, נצח דנצח, נצח דחסד, נצח דחכמה.

וכעד"ז בחסד יש בו ג' חסדים חיצון נקרא פרק אמצעי דנצח החיצוניות אך נקרא חסד שבנצח דחיצוניות, ואמצעי הוא פרק אמצעי דחסד ונקרא חסד שבחסד האמצעי, ופנימי הוא פרק אמצעי דחכמה הפנימית ונקרא חסד שבחכמה: והיינו במדרגת חג"ת, ולכן הוא מפרק אמצעי שבכל חלקי חח"ן, חסד דנצח, חסד דחסד, חסד דחכמה.

וכעד"ז בחכמה הם ג' חכמות החיצונים נקרא פ"ע דנצח (דחיצו-

^ד כפי שיבואר להלן.
^ה ועיין עוד להלן.

שהוא זה ע"ג זה עד לתתא נעשה עובי, בסוד עיבוי שמתגלה בעיבור, והבן.

והיינו דהכא מיירי במדרגת העיבור דנפש דנשמה דאזי הם בקומה שווה, אבל כאשר הוא גדל לקומה שלימה הרי הם חב"ד חג"ת נה"י זה על גבי זה, זה למעלה מזה, אולם כנ"ל הנה"י גם של המדרגה העליונה הוא לעולם זה תוך זה, בסוד מדרגת העיבור דכל פרטות מדרגה ומדרגה.

כי הנה בינה בריאה, וחכמה אצ"י, מתלבשין זה תוך זה, ואח"כ שניהן תוך היצירה: עיין בהגהת הרש"ש דביאר דהיינו שהם באופן זה הה"ה ו"ו הה"ה י"י, והיינו ההי"ן אחרונות הם עשיה, ווי"ן הם יצירה, ההי"ן ראשונות הם בריאה, יודי"ן הם אצילות, ואולם נה"י דאבא שהוא אצילות מתלבש בנה"י דאימא שהיא בריאה, ושניהם מתלבשים בווי"ן דהיינו ז"א שהוא יצירה, ומ"תלבש בעשיה דהיינו נוקביה דז"א. אולם עיין בש"ש שהקשה שכאן הרב כתב שחב"ד הם בריאה ואצילות, ובשער המלכים כתב דחב"ד הם בריאה וג"ר דכללות נקראים אצילות.

ועיין עוד בש"ש שהביא משער הגלגולים שאצילות נמשך עד סוף העשיה, ונמצא כי בעשיה מתלבשים ד' עולמות אבי"ע, זה תוך זה.

והיינו כי נקודת הנידון היא האם אבי"ע נמצאים זה על גבי זה או זה תוך זה. והיינו שיש ב' הבחנות שאבי"ע הם באופן של זה תוך זה, או דמיירי מצד מדרגת העיבור תחתון שהם זה תוך זה, או שהם זה תוך זה מצד ההשתוות של מדרגת העולם העליון, בסוד עיבוי.

והיינו שמצד הקטנות הגמורה אז אבי"ע נמצאים זה תוך זה, בחינת עיבור תחתון, אולם מאידך בסדר של קומה שלימה אז אבי"ע הם זה על גבי זה, ככתים שהם זה ע"ג זה, אך בתכלית הכל למעלה, אבי"ע אינם אלא זה בצד זה בסוד עובי.

מעתה נבאר את ב' ההבחנות האם אצילות ובריאה הם כאחד או שהם ב', והיינו דכאשר מיירי בקטנות של העיבור אזי האצ"י לות והבריאה נחשבים לאחד, כי הוא חלק מקטנות העיבור, כי קטנות העיבור מגלה שאין לה את השורש העליון, והיינו שיש לו תפיסת השלוש שהם עשיה ויצירה ואצילות ובריאה נכללים באחד, אולם היכא דמיירי בקומה האמיתית הרי הם ד' עולמות והמדרגה העליונה הוא י' שהוא אצילות שעומד לעצמו.

כלומר כיון ששורש מדרגת העיבור התחתון מתגלה באימא, נמצא שהאצילות שהוא אבא שלמעלה מאימא הוא כלול באימא שהיא בריאה. אולם כשעולים ממדרגת עיבור, לתפיסה של קומה שהם זה ע"ג זה אזי התפיסה היא שהם ד' עולמות ואצילות עומד לעצמו.

הבחנה נוספת הוא שעיבור הוא מלשון 'עיבוי', שהעובר 'מעבה' את אימו בסוד 'כריסה בין שניה'. ואינה הבחנה של מציאות גרידא, אלא הוא 'תפיסה' של עיבוי, כלומר, תפיסת העיבוי היא תפיסה של 'זה תוך זה'.

והיינו שהמתבאר בדברי השפ"א דמיירי ב'עיבור', ועיבור דנ"שמה דייקא, כלומר לא בעיבור תחתון שהוא באופן של תלת גו תלת, אלא עיבור דנשמה שיש בו פרטות כל המדרגות כולם כדנתבאר לעיל, וכל המדרגות הם זה בתוך זה, והיינו שהוא עיבור שיש בו את כל המדרגות של קומה שלימה.

ובדקות בכל מדרגה ומדרגה גם היכא דהם באופן של זה למ"עלה מזה, הנה"י שבה היא מדרגת העיבור של אותה מדרגה, ונמצא שמדרגת הנה"י הוא לעולם בתפיסה של זה תוך זה, בסוד עיבור, עיבוי, משא"כ מדרגת חג"ת שהוא מדרגת יניקה וכן מדרגת חב"ד שהוא מדרגת מוחין הם זה למעלה מזה.

נרחיב יותר, ידועים יסוד דברי הרש"ש שיש בחינת אורך ועו"ב, ונעשה החלפה בין עובי לאורך ובין אורך לעובי, והנה השורש של עיבוי והשורש של עיבור הם שורש אחד, כלומר הם קרובים במהותם אבל בעומק הם ב' תפיסות שונות, כי עי"בור הוא שייך למדרגה התחתונה, לעומת כך עיבוי הוא מדרגה ששייך לעולם העליון.

כי בעיבור הם זה תוך זה מצד מדרגת הקטנות, והיינו שהוא כדוגמת אדם מת שאיבד קומתו ואזי הוא חוזר ויורד למדרגת העיבור, שנכנס לאדמה כעובר, ואזי הוא שווה בקומתו, והוא כדוגמת העיגולים שאין להם קומה אלא שווים בקומתם זה בתוך זה. נמצא כי מדרגת העיבור הוא איבוד הקומה, כי קומה היא בחינת זה על גבי זה, וכמאמר חז"ל בענין קומתו של אדה"ר בסוד הכתוב 'ואולך אתכם קוממיות', ופליגי האם הוי קומה אחת ק' אמה או ב' קומות או ג', ובמיתתו הוא חוזר ויורד למדרגת העיבור.

אולם בחינת העיבוי בשורש העליון, הוא ההיפך, שאמנם נעשה ג"כ בקומה שווה אך הוא מצד עליה לעולם עליון, ואזי כולם למעלה במדרגת עובי.

אולם מ"מ שורש העיבור התחתון בעיבוי העליון, ונמצא שב"עיבור התחתון מתגלה מעין דמעין דעיבוי עליון, הוא סוד 'מי יתנני ירחי קדם כימי אלו"ה ישמרני', והיינו דירחי קדם הוא זמן שהאדם שרוי בטובה שהוא בחינת עליונה של גדלות, והיינו כי בעיבור התחתון מתגלה מעין דעיבוי עליון, בסוד 'כולכם שווים'.

והיינו דמתגלה כאן בסוגיין דכאשר החב"ד חג"ת ונה"י כולם מולבשים בנה"י לגמרי כנ"ל, והיינו שהחב"ד שהוא אצילות ובריאה מולבשים ביצירה שהוא יניקה וכולם מולבשים בע"שייה שהוא עיבור, הרי הוא מדרגת עיבור שאין בו קומה אלא כולם שווים, והיינו מצד סוד החלפת אורך לעובי, שהאורך

¹ ילקוט שמעוני בראשית פ"ב.

² איוב כט ב.

³ אות ד'.

⁴ אות ה'.

קונטרס עתיק

עתיק - איתן - עקשנות

שורש נשמתו - יחידה, כי העדר עקשנות נובע מאי עמידה על טבעו הנשמתי. ונעשה כמים שמקבלים כל צורה ואין להם צורה מעצמם. אולם כאשר האדם בוקע לאיתן שבנפשו, הוא מכיר את צורת חלקו והוא דבק בחלקו, ולכן אינו רך לקבל צורה אחרת, ולכן מתעקש. ועיין מהר"ל, גבורות ה', פרק יח, וחיידושי אגדות, סוטה, כא ע"ב, ד"ה כיון שנכנס בו חכמה, ובאר הגולה, הבאר השני, ד"ה בפרק קמא דיומא.^א

וככל שאדם קרוב ודבוק לנשמתו בברור, כן עומד יותר על דעתו כשנצרך. וכמובן תלוי הדבר לאיזה יסוד הוא שייך. ולכן פעמים הוא יותר קרוב לכעס, כמ"ש (תענית, ד ע"א) האי צור- בא מרבנן דרתח אורייתא הוא דמרתחא וכו', ואפילו הכי מיב- עי ליה למילף נפשיה בניחותא. והיינו לצרף את אריך לעתיק, ועיין מהר"ל נתיבות עולם, נתיב התורה, פרק י"ג, ד"ה ובפ"ק דתענית, וחיידושי אגדות, סנהדרין ק"ג ע"א, ד"ה קפדן. והבן שיש כעס מכח האש, ויש כעס מצד תביעת "האמת", ועוד, וכאשר ית' א"ה להלן.

והבן שכעס שורשו יכול לנבוע מקושי של צורה שבעפר, או מאש, או מאמת.

כנודע הנפש נחלקת לנרנח"י, ואחד מן השמות שיש ליחידה הוא איתן.

ואיתן לשון חוזק, כמ"ש איתן מושבך, וכן נחל איתן. ויחידה נקראת איתן שהיא כנגד הכתר, ומדין אריך אינה חזקה וקשה אלא רכה, אריך מלשון רוך, א-רך. כטבע המים שהם רכים. לעומת כן מדין עתיק זהו חוזק, וחוזק זה שורשו בעפר, שע-תיק, עפר - מלכות של א"ק, נעשה עתיק. ונתבאר לעיל שהוא בחינת עפר - ערף, כערף שחזק ותקיף, קשיות ערף. ומכח חלק זה בנפש האדם יכול להחזיק מעמד בחזקה כנגד כל רוחות שבעולם שלא יעקרוהו ממקומו. איתן היפוך אותיות תנאי, והיינו שהוא חזק ואין כל תנאי בו אלא קיומו מוחלט, היפך תנאי קודם למעשה, שעוקר את המעשה.

ומזה נולד כח עקשנות דקדושה, וכמו שאמר הגר"א העקשן יצליח. כי יש עקשנות דקלוקל, בחינת קשה עורף, ומתפשט מן העורף לפנים, למצח, עזות מצח (עיין שיעורי צורת אדם - שיעור בענין עורף). אולם עקשנות הנובעת מאיתן שבנפש זהו עקשנות דקדושה.

ובדקות, העקשנות היא לא לשנות את טבעו האמיתי שהוא

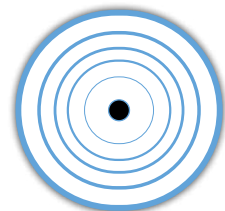
^א [לכאורה יש ב' מדריגות בעקשנות. מצד מה שעתיק חוזר ומעלה מאבי"ע לא"ק, יש עקשנות מוחלטת על כל דקדוק, ע"ד הפסוק "כי איך אעלה אל אבי והנער איננו איתי". וכדברי המס"י פ"א, "וכל הפרש קטן שימצא באמצעים, תבחן תולדתו בבירור ודאי בהגיע זמן התכלית הנולד מקיבוץ כולם"...] וזה נגלה ביום הדין הגדול והנורא, לעת"ל, ובמדריגת עתיק זה גלוי בהוה, כי תדיר הוא מעלה בירורים שנבררו לא"ק. [(המשך) וכיון שעתיק חווה כבר את "זמן התכלית", מזה נולד העקשנות על כל פרט. ומדריגה שנייה, היא לא עקשנות מוחלטת על כל פרט ופרט, כי אינו חווה את הבירור הנ"ל על כל פרט ופרט, אלא זו עקשנות על עצם נקודת הישרות והאמת. והיינו שלא לנטות לשום דבר שהוא מכיר בו שאינו ישר, ולהתעקש מול כל שרואה בו נקודת שקר ועקמומיות. וזה נובע לכאורה מההכרה שתכלית הכל ליהפך לאין, ופנימיות הטוב שבכל דבר זה אך ורק נקודת הישרות שבו, וכל "טוב" שאינו ישר הוא בבחינת "כל טובתם של רשעים רעה הוא אצל צדיקים", שבודאי רק מרחיק אותו מהתכלית האמיתי. ואולי זה מקביל לעתיק מדין "תכלית" של אריך...] נכון כלומר עתיק ש"מתלבש" באריך. ויתר על כן יש עקשנות כי זה לא עצם "היותו", עתיק - תפיסת כל מציאות אבי"ע, ומה שסותר להיותו אינו קיים.

יום שני יז' חשוון תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים

20:30

צורת אדם

בנושא זקן

בס"ד

הודעה חשובה

יהיה ניתן לשאול את מו"ר הרב שליט"א שאלות אישיות
ברחוב הרב בלוי 33 ירושלים מדי יום שלישי
בתום שיעור עץ חיים (מבערך 21:40) עד 23:00
אולם נדרש לקבוע תור מראש לקביעת תור נא להתקשר
לטלפון המערכת – 052-763-8588

זולת ממועד זה לא יהיה ניתן כלל לשאול את
מו"ר הרב שליט"א שאלות

בתקווה להבנה

תובנות
מעוררות
מידי שבוע

ארבעה
גיליונות
שבועיים

2 WEEKLY
PUBLICATIONS
IN ENGLISH

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652

כל החומר
[זולת תורת הרמז]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

לקבלת העלון
בדוא"ל:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס: 03-5480529

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com